

Y Gwir Anrh Elin Jones AS

Cadeirydd Fforwm y Cadeiryddion

3 Tachwedd 2025

Annwyl Elin,

Adolygu Effeithiolrwydd Pwyllgorau yn y Chweched Senedd

Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r cyfle i gyfrannu at adolygiad Fforwm y Cadeiryddion o effeithiolrwydd pwyllgorau yn y Chweched Senedd. Mae'r ymateb hwn yn tynnu ar brofiad aelodau'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith dros gyfnod y tymor hwn o'r Senedd ac yn adlewyrchu ein barn ar yr hyn sydd wedi gweithio'n dda a'r heriau yr ydym wedi'u hwynebu.

Diwylliant Pwyllgorau

Credwn fod angen dull adeiladol ac amhleidiol er mwyn i bwyllgor lwyddo i gyflawni ei amcanion. Rydym hefyd o'r farn bod lle i adlewyrchu natur gydweithredol gwaith pwyllgor yn well wrth ei hyrwyddo, y tu hwnt i rôl y Cadeirydd. Er enghraifft, credwn y byddai mwy o welededd i holl aelodau'r pwyllgor wrth lansio adroddiadau ac o ran gweithgarwch yn y cyfryngau yn atgyfnerthu natur drawsbleidiol y gwaith.

Credwn y byddai diwylliant pwyllgorau'r Senedd yn elwa o fwy o amrywiaeth yn eu cadeiryddion. Er enghraifft, dros nifer o flynyddoedd, bu bylchau yng nghynrychiolaeth cadeiryddion benywaidd ar bwyllgorau sy'n ymdrin â meysydd polisi allweddol fel cyllid, yr economi a materion gwledig. Credwn y byddai cyflawni gwell cydbwysedd rhwng y rhywiau yn y rolau hyn yn cryfhau'r broses graffu.

Mae'r Pwyllgor yn credu y dylai'r amserlen gyffredinol fod yn ddigon hyblyg i ddarparu ar gyfer cyfrifoldebau gofalu ac anghenion hygyrchedd, gan sicrhau y gall pob Aelod gymryd rhan lawn.

Trefniadaeth Busnes y Pwyllgorau

Teimlai rhai Aelodau fod pwyllgorau sydd â chylchoedd gwaith trawsbynciol eang, sy'n cwmpasu portffolios sawl Gweinidog, fel y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith, yn gallu wynebu heriau difrifol o ran llwyth gwaith polisi a deddfwriaeth. Mae'r Pwyllgor yn credu y dylid ystyried sicrhau llinellau clir o atebolrwydd gweinidogol o fewn cylchoedd gwaith y pwyllgorau yn y Senedd nesaf, gan gadw digon o hyblygrwydd i alluogi craffu trawsbynciol. Gellid cyflawni hyn drwy geisio lleihau nifer y portffolios Gweinidogol yng nghylch gwaith pwyllgor. Fodd bynnag, nid oedd y Pwyllgor o blaid ailgyfansoddi cylchoedd gwaith pwyllgorau i adlewyrchu portffolios gweinidogol, pe baent yn newid.

Mae llwyth gwaith deddfwriaethol trwm y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith, yn enwedig yn ail hanner y tymor hwn o'r Senedd, wedi lleihau'r amser sydd ar gael ar gyfer gwaith polisi yn sylweddol. Rydym yn cydnabod, er bod manteision clir i'r model polisi-a-deddfwriaeth deuol, gan gynnwys caniatáu i Aelodau feithrin arbenigedd ar draws y ddwy swyddogaeth, y gall fod yn brin o hyblygrwydd. Gwnaethom drafod modelau amgen, gan gynnwys defnyddio pwyllgorau deddfwriaeth ad hoc. Cafodd rhai aelodau o'r Pwyllgor brofiad negyddol o'r dull hwn yn ystod tymhorau blaenorol y Senedd, gan gynnwys lefelau anghyson o ymgysylltu yn dibynnu ar bwnc y ddeddfwriaeth. Credwn y dylid ystyried modelau amgen yn ofalus, gan y gallant wanhau parhad a datblygiad arbenigedd o fewn pwyllgorau.

Mae'r Pwyllgor yn credu bod maint llai y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith yn ystod tymor y Chweched Senedd wedi galluogi'r Aelodau i gyfrannu'n fwy llawn at y trafodion. Ar ben hynny, mae ein profiad yn ystod y tymor hwn yn awgrymu y dylai Aelodau eistedd ar lai o bwyllgorau er mwyn caniatáu datblygu arbenigedd pwnc. Credwn na ddylai cynnydd yn nifer yr Aelodau yn y Senedd nesaf arwain yn awtomatig at greu pwyllgorau ychwanegol neu fwy o faint, gan y gallai hyn gael yr effaith o wanhau arbenigedd a'i gwneud hi'n anoddach i aelodau gyfrannu at y trafodion.

Rydym yn cefnogi'n fras y defnydd parhaus o drefniadau gweithio hybrid ac yn cydnabod eu bod yn gwella hygyrchedd. Fodd bynnag, ceir cytundeb y dylai presenoldeb wyneb yn wyneb barhau i fod yn ddiofyn ar gyfer trafodion Cyfnod 2. Mae'r Pwyllgor o'r farn y byddai canllawiau cliriach ar gyfranogiad mewn achosion hybrid yn helpu i sefydlu disgwyliadau cyson ar gyfer Aelodau, Gweinidogion a thystion.

Mae'r Pwyllgor yn cydnabod pwysigrwydd y Pwyllgor Deisebau ac yn credu y gallai cydgysylltu cryfach rhyngddo a phwyllgorau polisi helpu i lywio blaenraglenni gwaith a chefnogi nodi materion sy'n dod i'r amlwg yn gynnar.

Rhyngweithio â Phwyllgorau

Mae'r Pwyllgor yn credu bod gwaith craffu effeithiol yn dibynnu ar sylfaen dystiolaeth eang ac amrywiol. Mae'r Aelodau'n cefnogi ymdrechion parhaus i gynnwys defnyddwyr gwasanaethau,

dinasyddion a chynrychiolwyr cymunedol mewn ymchwiliadau pwyllgor. Er ein bod yn credu bod ymgysylltu wedi gwella yn ystod y Chweched Senedd, mae lle o hyd i ehangu cyfranogiad ymhellach drwy ymweliadau allgymorth a digwyddiadau ymgysylltu â'r cyhoedd, os oes gan bwyllgorau ddigon o gapasiti ac adnoddau.

Credwn fod gweithgareddau ymgysylltu allanol, gan gynnwys ymweliadau a digwyddiadau, ymhlith elfennau mwyaf gwerthfawr gwaith y pwyllgor. Mae gweithgareddau o'r fath yn darparu cyd-destun pwysig na ellir ei gael mewn ystafell bwyllgora, a gallant effeithio'n sylweddol ar y ffordd o feddwl ynghylch deddfwriaeth a pholisi, er enghraifft, ein hymweliad â Transport for Greater Manchester a oedd yn amhrisiadwy wrth ddeall materion ymarferol y Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru).

Mae Aelodau'n gwerthfawrogi'r gefnogaeth a ddarperir gan dimau ymchwil. Mae'r Pwyllgor yn pwysleisio pwysigrwydd sicrhau bod allbynnau ymchwil yn gryno ac wedi'u ffocysu, o ystyried y gofynion ar aelodau, a all fod yn aelodau o sawl pwyllgor.

Mae'r Pwyllgor yn credu y gall llwyth gwaith deddfwriaethol trwm, sydd wedi'i bwysoli tuag at ail hanner tymor presennol y Senedd, a'r rhybudd cyfyngedig o fusnes sydd ar ddod (gan gynnwys ar gyfer LCMs), gyfyngu ar graffu a lleihau cyfleoedd ar gyfer ymgysylltu ystyrlon. Rydym wedi mynd i'r afael â materion o'r fath sawl gwaith yn ystod tymor y Senedd hwn mewn gohebiaeth â'r Pwyllgor Busnes. Credwn y dylai'r Pwyllgor Busnes gynnal trafodaeth â Llywodraeth Cymru yn gynnar yn y Senedd nesaf ynghylch sut y gellid gwella'r amserlen er mwyn sicrhau nad yw'n cael effaith negyddol ar graffu.

Casgliad

Mae'r Pwyllgor yn croesawu gwaith Fforwm y Cadeiryddion yn y maes hwn. Gobeithiwn y bydd yn galluogi'r Senedd nesaf i ddysgu o'r gwersi a ddysgom yn ystod y Chweched Senedd. Byddai'r Aelodau'n fodlon trafod unrhyw faterion yn yr ymateb hwn neu roi eglurhad ychwanegol pe bai Fforwm y Cadeiryddion yn gweld hynny'n ddefnyddiol.

Yn gywir,

Llyr Gruffydd AS,
Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg. We welcome correspondence in Welsh or English.